

[Erik Bengtzboe tittar närmare på begrepp som beskriver arbetsmarknaden](#)

Hur många kan faktiskt försörja sig?

Sysselsättning, arbetslöshet och arbetskraftsdeltagande är termer som det dribblas med i politiken. Men hur många av de sysselsatta är inte självförsörjande? Siffran varierar mellan 1,3 och 2 miljoner. Ett bättre mått efterfrågas.

I årets andra numret av Sunt Förnuft tittade vi på vad sysselsättning, arbetslöshet och arbetskraftsdeltagande faktiskt betyder. Men på senare år har måttet självförsörjningsgrad dykt upp i debatten. Här ska vi nu försöka utreda varför det är viktigt att känna till hur många som faktiskt kan försörja sig.

Sverige ligger i topp i Europa när det gäller sysselsättningsgraden. I åldersspannet 20 till 64 år är sysselsättningen bland svenskar 80 procent, vilket placerar oss på en stark tredjeplats efter bara Schweiz och Island och strax före Tyskland och Nederländerna.

1 **Sysselsatta** är de som arbetar, eller tillfälligt är lediga från arbete för exempelvis sjukdom, föräldraledighet eller semester. Att delta i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder gör även att man räknas som sysselsatt.

Kraven på att räknas som sysselsatt är dock lågt ställda. Det räcker med att du arbetat en timme den senaste veckan för att klassas som sysselsatt i statistiken.

Sysselsatt betyder alltså inte att man är självförsörjande, utan man kan räknas som sysselsatt men likväl till största del vara i behov av bidrag och ersättningar för sitt

uppehälle. På så vis kan det bli aningens missvisande att hänvisa till vår höga sysselsättning, utan att ta hänsyn till i vilken mån människor är i behov av bidrag och andra transfereringar för att få ihop sin ekonomi.

2 En **hög sysselsättning** är viktig. Det betyder att en stor andel av befolkningen står till arbetsmarknadens förfogande och är både kapabla och redo att jobba. Men det betyder de facto inte att de jobbar och lever på en egen lön.

Måttet självförsörjning blir därför viktigt för att veta hur många som faktiskt arbetar, och arbetar i en sådan utsträckning där man kan just leva på sin egen lön.

3 Att definiera **självförsörjande** är inte helt enkelt. Entreprenörskapsforum har i två rapporter de senaste åren undersökt i vilken utsträckning olika grupper i Sverige är självförsörjande.

I rapporten *Grad av självförsörjning* undersöker Åsa Hansson och Mats Tjernberg hur många individer som betalar in mer i skatt än vad de får ut i bidrag räknat över ett år, alltså vilka som är nettoinbetalare.

I rapporten *När blir utrikesfödda självförsörjande?* av Johan Eklund och Johan P. Larsson undersöks hur många som tjänar mer än fyra prisbasbelopp per år, alltså runt 13 000 kronor i månaden, som man bedömt som en förvisso låg men rimlig

nivå för att kunna anses självförsörjande.

Även Svenskt Näringsliv har tittat på detsamma, men sätter inkomstgränsen vid 15 500 kronor per månad och undantar studenter. Enligt Svenskt Näringsliv är därmed 1,3 miljoner svenskar i arbetsför ålder inte självförsörjande. Med sammanräknade siffror för hela den vuxna befolkningen baserat på underlag från de bägge rapporterna från Entreprenörskapsforum blir siffran högre, och närmar sig 2 miljoner personer.

Med en gräns på fyra prisbasbelopp, vilket får anses vara en väldigt låg gräns där få klarar sig på en så låg lön utan att också få bidrag, handlar det om en självförsörjningsgrad på 68 procent i åldersspannet 20–65 år.

Om man i stället tittar på nettoinbetalningar, alltså om man betalar in mer skatt än vad man får i bidrag enligt rapporten *Grad av självförsörjning*, faller det ner till 63 procent i gruppen 20–64 år. Det är långt ifrån en sysselsättningsgrad på över 81 procent för jämförande år.

4 Alla dessa tre definitioner av självförsörjning är självfallet behäftade med tillkortakommanden. Samtliga sätter tämligen låga gränser för vad som räknas som självförsörjande. I realiteten är det få som lever på så låga inkomster utan att också få bidrag.

Ingen av definitionerna tar heller hänsyn till alla indirekta värden den enskilde får från gemensamt finansierade välfärdstjänster, som

Skattebetalarnas chefekonom Erik Bengtzboe förklarar olika skatter och närliggande ämnen.

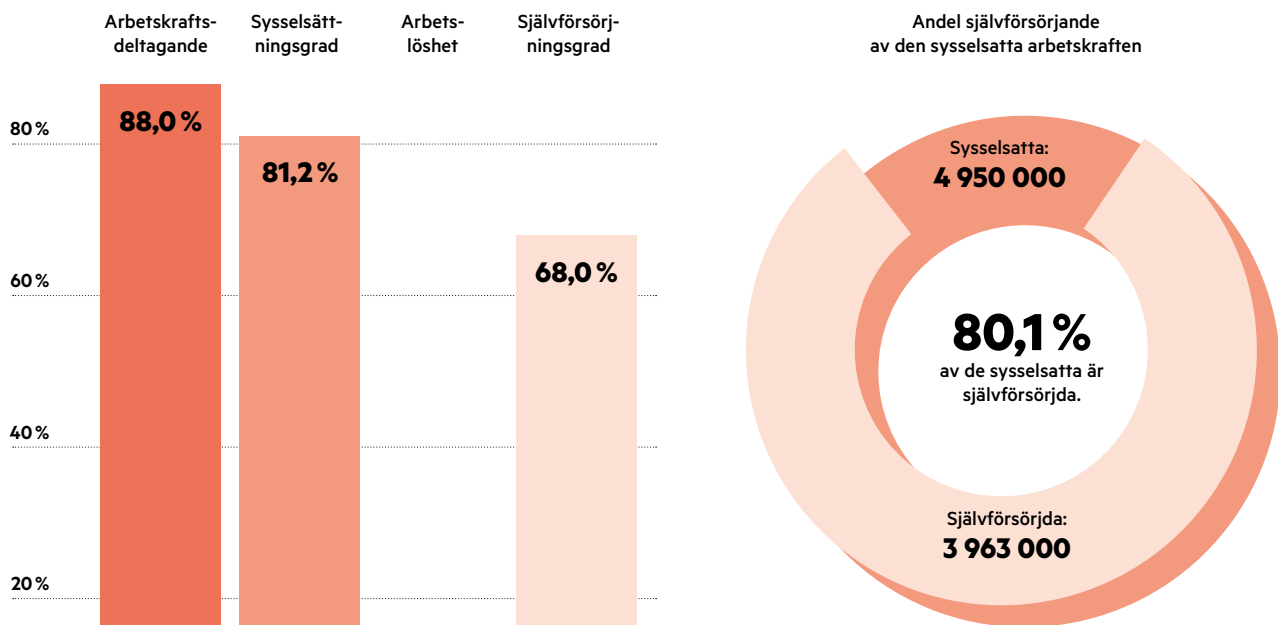

Erik Bengtzboe
chefekonom

Arbetskraftsdeltagande, sysselsättningsgrad och arbetslöshet 2016

De tre makroekonomiska storheter som beskriver arbetsmarknaden är arbetskraftsdeltagande, sysselsättningsgrad (20–64 år) och arbetslöshet. Till det kan läggas självförsörjningsgraden. Arbetskraften är de som är sysselsatta och arbetslösa. Arbetskraftsdeltagande, sysselsättnings- och självförsörjningsgrad uttrycks i procent av befolkningen i arbetsför ålder, medan arbetslösheten uttrycks i procent av arbetskraften.

(Siffror för sysselsättningsgrad och arbetslöshet kommer från SCB:s Arbetskraftsundersökningarna, AKU samt Ekonomifakta, om inget annat anges.)

(Källa: Rapport från Entreprenörskapsforum, 2020.)

ju skattebetalningarna totalt också måste täcka.

Samtidigt är det få av oss som kan anses vara självförsörjande varje år genom livet, utan naturligt är att man under vissa år bidrar mer än andra, även om man är fullt ut yrkesaktiv genom livet. En analys baserad på livstidsinkomster skulle därför bidra med än mer klarhet.

5

En sak framstår dock tydligt med dessa nationella siffror för självförsörjning som vi här har kunnat konstatera, nämligen att det är en stor skillnad på att vara sysselsatt och att vara självförsörjd. Och att glappet där emellan är stort.

Det är alltså bara runt fyra av fem av dem som är sysselsatta som

faktiskt också är självförsörjande. Det borde vara ett uppvaknande nog för politiker och myndigheter att inse behovet av att mäta självförsörjningsgrad, och omgående se till att börja redovisa mått som går att följa upp och utvärdera.